

Disclosure belangen spreker

Noëlle Uilenburg NSDSK	22 september 2020
(potentiële) belangenverstrengeling	Geen
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven ¹	Geen
<ul style="list-style-type: none">• Sponsoring of onderzoeksgeld• Honorarium of andere (financiële) vergoeding• Aandeelhouder• Andere relatie, namelijk ...	<ul style="list-style-type: none">• Richtlijn taalontwikkeling gefinancierd door ZonMw en VWS.• Overige onderzoek eigen geld.• <geen>• <geen>• <geen>

JGZ Richtlijn taalontwikkeling *Introductie*

Inhoud van de scholing

1. Achtergrond
2. Inhoud van de richtlijn
3. Kengetallen

JGZ Richtlijn taalontwikkeling *Achtergrond*

Wanneer een taalprobleem?

Kinderen bij wie de taalontwikkeling achterblijft bij leeftijdsgenoten hebben een taalachterstand.

Oorzaken:

- In het kind gelegen factoren >
Taalontwikkelingsstoornis = TOS
- In de omgeving gelegen factoren >
Taalontwikkelingsachterstand = TOA

Taalontwikkelingsstoornis

- TOS is de meest voorkomende ontwikkelingsstoornis.
- 5-7% van de 0 tot 7 jarigen heeft TOS.
- Meer jongens dan meisjes (3:4).
- Neurobiologische stoornis.
- Erfelijke component.
- Verhoogde samenhang met andere ontwikkelingsproblemen (bijv. dyslexie, ASS, ADHD).
- Meertalige kinderen gelijke kans op TOS als eentaligen.
- Grote impact op sociaal leven, school, werk etc.
- Veelal blijvende problemen.

Taalontwikkelingsachterstand

- Taalontwikkeling verloopt hetzelfde als bij normaal ontwikkelende kinderen alleen langzamer.
- Ongeveer 25% van de kinderen in NL.
- Gezinnen waar geen of nauwelijks NL wordt gesproken.
- NL talige gezinnen waar nauwelijks met kinderen wordt gesproken.
- Goede prognose als het taalaanbod verbetert.

Ontwikkeling van de richtlijn

- 4 thema's obv knelpuntanalyse:
 - Hoe verloopt de normale taalontwikkeling?
 - Wat zijn risicofactoren voor afwijkende taalontwikkeling?
 - Hoe signaleer je afwijkende taalontwikkeling en hoe en waar wordt naar verwezen?
 - Hoe geeft de JGZ preventief voorlichting en advisering over taalontwikkeling/taalstimulering & hoe geeft de JGZ begeleiding?

Richtlijn gepubliceerd 2018

- Website NCJ Thema's
 - Aanbevelingen
 - Uitgangsvragen
 - Onderbouwing
 - Conclusies
- Stroomschema
- Materialen voor taalstimulering

<https://www.ncj.nl/actueel/nieuws/artikel/nieuwe-jgz-richtlijn-taalontwikkeling>

JGZ Richtlijn taalontwikkeling
*Klein stukje geschiedenis – de handreiking uniforme signalering
taalachterstanden*

Feiten op een rij

- ✓ tov prevalentie te weinig kinderen in beeld.
- ✓ Vroegtijdige behandeling verbetert ontwikkelingsperspectieven
- ✓ De JGZ belangrijke rol in de vroegtijdige opsporing van taalproblemen
- ✓ In juli 2007 inventariserend rapport van TNO verschenen.
 - ✓ Sensitiviteit en specificiteit bestaande signaleringsinstrumenten?
 - ✓ Aanvullend onderzoek geadviseerd!
- ✓ Er zijn echter een aantal veelbelovende instrumenten beschikbaar!

VTO Taal - Wat weten we?

- ✓ Geschikt bij 24 maanden (spreiding 23-28 mnd).
- ✓ Sensitiviteit VTO niet perfect – 50/60%
- ✓ Sterker dan care as usual - 35% meer opgespoorde kinderen
- ✓ Specificiteit is zeer hoog
- ✓ Lange termijn effecten zijn positief 30% minder in SO

Niet ideaal maar wachten op het ideaal leidt al jaren tot ondersignalering

WHY WAIT?!

Wat volgde...

- ✓ Opdracht van VWS voor een werkwijze met bestaande instrumenten.
- ✓ Samenwerking NCJ, NSDSK en Van Wiecheninstructeurs.
- ✓ Uitproberen “verrijkt Van Wiechen” waarin VTO was verwerkt.
- ✓ Handreiking als overbrugging naar evidence based richtlijn

JGZ Kennemerland 2009

Resultaten 24 maanden uniform protocol vs huidige				
		uniform	huidig	
onvoldoende		3,90%	1,70%	0,03*
daadwerkelijk verwezen		82,0%	33,0%	0,01*
onderzocht op AC		14/22	2/3	
terechte verwijzing		14	2	

Regulier Van Wiechen

*Gepubliceerd in tijdschrift JGZ
2011*

CIJFERS PILOT

	Pilot		Gouden Standaard	
Kinderen in de exp groep	727		567	
Kinderen met de score 0-1	26	3,6%	22	3,9%
Naar AC verwezen kinderen	26	3,6%	18	3,2%
Kinderen in de controlegroep	1268		523	
Kinderen met score 0-1	--	--	9	1,7%
Naar AC verwezen kinderen	14	1,1%	3	0,6%

14/18 (78%)
Terecht
verwezen

2/3
Terecht
verwezen

Ander onderzoek

Audiologisch Centrum Alkmaar :

JGZ in de regio werkt volgens twee verschillende werkwijzen:

1. Van Wiechen traditioneel
2. VTO taal

*Kinderen uit VTO gebied gemiddeld een jaar eerder opgespoord en verwezen.
Geen sekseverschil in tijdigheid van opsporing.*

Tijdschrift JGZ november 2015

Journal of Speech Language and Hearing Research 2018

PreT studie – Diepeveen et al, 2016

Doel; vaststellen van de predictieve validiteit van de beslisregels zoals geformuleerd in de handreiking voor het later hebben van een taalontwikkelingsstoornis.

- Gevonden sensitiviteit 74%
- Gevonden specificiteit 89%
- Gevonden PPV 27-56%

Tijdschr. Jeugdgezondheidsz.
DOI 10.1007/s12452-016-0050-1

De predictieve validiteit van de handreiking 'Uniforme signalering van taalachterstanden'

F. B. Diepeveen · E. Dusseldorp · E. C. Carmiggelt · N. Uilenburg · P. H. Verkerk

© Bohn Stafleu van Loghum 2016

Samenvatting Een van de belangrijke taken van de jeugdgezondheidszorg is de vroegtijdige onderkenning van ontwikkelingsproblematiek. Met name primaire taalontwikkelingsstoornissen (TOS) zijn relatief veelvoorkomend en de indruk bestaat dat deze stoornissen nog te laat worden onderkend, wat nadelig is voor de ontwikkelingsperspectieven van kinderen met deze problematiek. De handreiking 'Uniforme signalering van taalachterstanden bij jonge kinderen' hoopt bij te dragen aan de opsporing van kinderen met TOS op een eerder moment. De handreiking is echter practice-based. Daarom is een onderzoek opgezet om de regels die in de handreiking worden gehanteerd, empirisch te valideren. Met de toepassing van de gegevens van de PreT (Predictiemodel voor Taalontwikkelingsstoornissen) studie hebben we de sensitiviteit en specificiteit van de handreiking onderzocht. De gevonden specificiteit was 89% (95 %-BI = 83-93) en de sensitiviteit 74% (95 %-BI = 66-80).

De conclusie is dat de handreiking een acceptabele validiteit heeft ten aanzien van het opsporen van kinderen met TOS.

Trefwoorden taalontwikkelingsstoornis (TOS) - screening - taalenmerken - van Wiechenonderzoek

Inleiding

De taalontwikkeling van een kind kan een achterstand vertonen omdat het taalaanbod onvoldoende is of vanwege een taalontwikkelingsstoornis. Deze laatste kan het gevolg zijn van een andere aandoening, bijvoorbeeld gehoorverlies, een algehele ontwikkelingsachterstand, een contactstoornis of verworven hersenletsel. In dat geval wordt er gesproken van een secundaire taalontwikkelingsstoornis. Een primaire taalontwikkelingsstoornis, aangeduid met TOS, is een geïsoleerde ontwikkelingsstoornis, wat dus betekent dat de oorzaak ervan niet duidelijk is. De gerapporteerde

Conclusie over de handreiking

- ✓ Goed bruikbaar.
- ✓ Sluit goed aan bij Van Wiechen.
- ✓ Prettig duidelijke criteria voor verwijzing en begeleiding te hebben.
- ✓ Aanzienlijk bewijs voor effectiviteit.
- ✓ 2013 tot heden > 85% geïmplementeerd.

Op naar een evidence based richtlijn!

- ✓ Miv 1-1-2016 start ontwikkeling evidence based richtlijn
- ✓ Integrale richtlijn over taal van 0-18 jarigen.
- ✓ Handreiking wordt opgenomen in deze richtlijn.

JGZ Richtlijn taalontwikkeling

Thema 1 Taalontwikkeling

Waarom dit thema?

- Ouders hebben geen idee hoe een normale taalontwikkeling verloopt.
- Zijn daardoor vaak nog niet alert op eventuele achterstand bij hun kind.
- Verrassende boodschap dat er een probleem zou kunnen zijn!
- Langzaam meenemen maakt ouders bewust en alert op de taalontwikkeling van hun kind.

Vormgeving binnen JGZ

- In individueel consult.
- Groepseducatie.
- Foldermateriaal.
- Verspreiden van films/linkjes naar films
-

Taalontwikkeling in fases

<https://www.kindentaal.nl/home>

<https://www.opvoeden.nl/peuter/groei-en-ontwikkeling/spraak-en-taalontwikkeling/>

<https://www.ncj.nl/richtlijnen/alle-richtlijnen/richtlijn/?richtlijn=47&rlpag=2700>

<https://www.gezondheidsplein.nl/dossiers/taalontwikkelingsstoornis/item115124>

JGZ Richtlijn taalontwikkeling

Thema 2 Risicofactoren

Risicofactoren

JGZ vraagt na en registreert tijdens eerste contact:

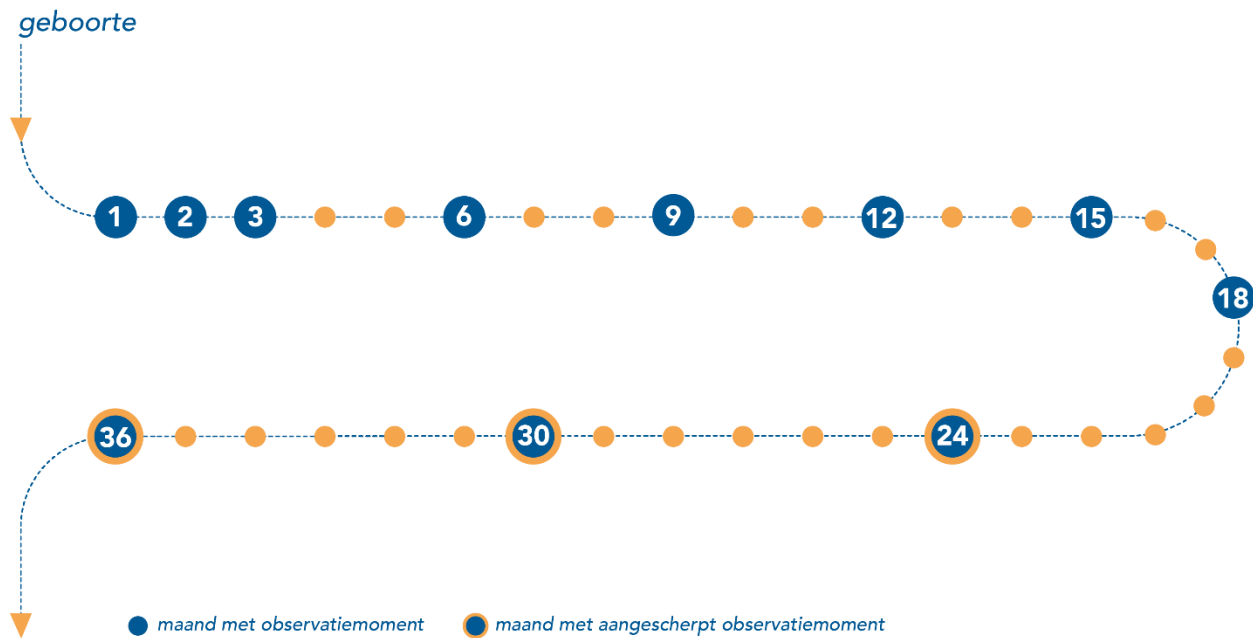
- Of er persisterende taal- en /of leerproblemen bij ouders, broers, zusjes zijn (geweest);
- Of er bijzonderheden waren tijdens de zwangerschap en geboorte (prematuuriteit, laag geboortegewicht, complicaties, NICU opname);
- De thuistaal van het gezin;
- Het opleidingsniveau van de ouders/verzorgers.

Wees je bewust dat jongens verhoogde kans hebben op TOS.

JGZ Richtlijn taalontwikkeling
Thema 3 Signalering & Verwijzing

Signalering

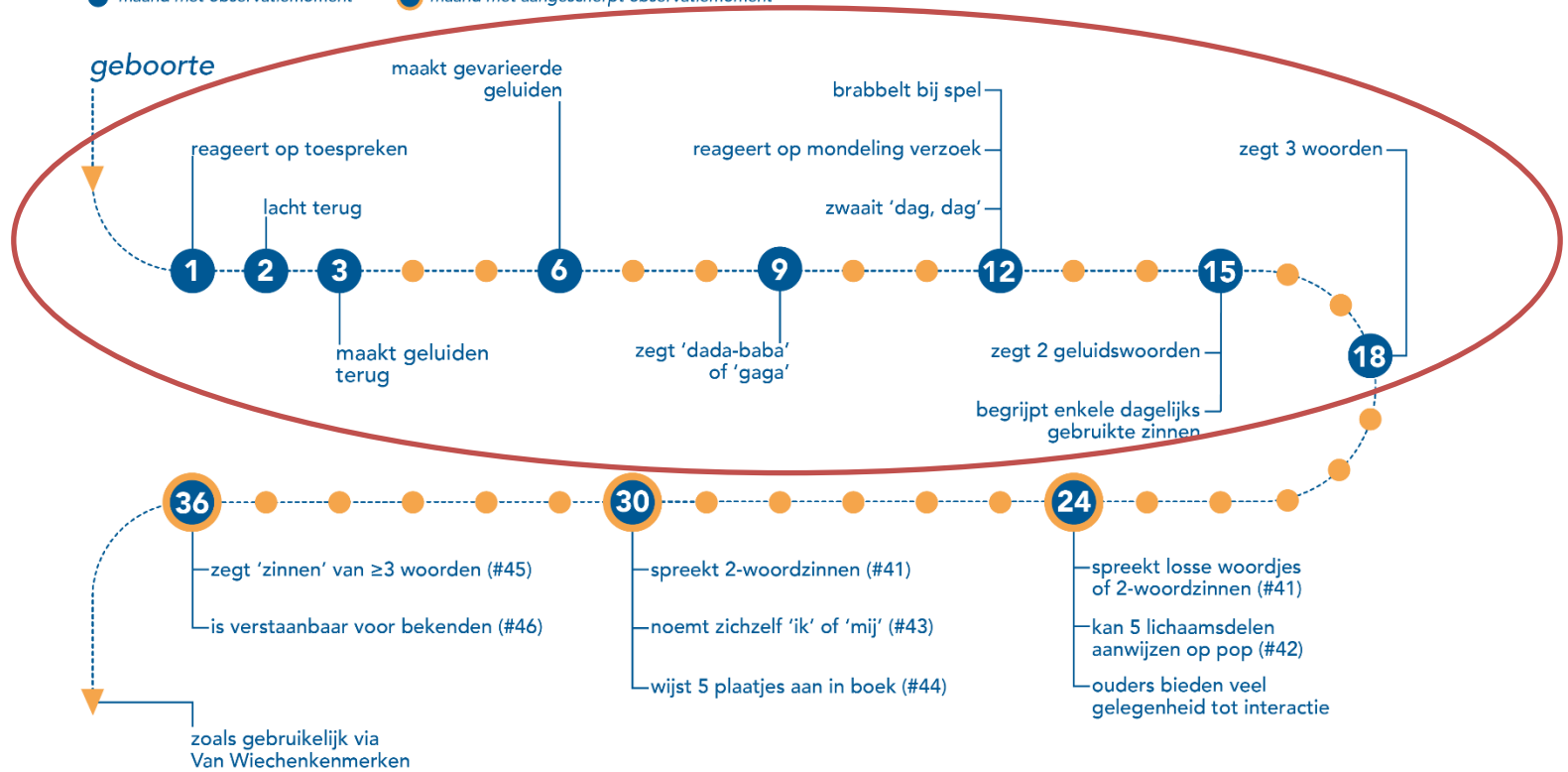

Signalering

Vroegsignalering taalachterstand

● maand met observatiemoment

● maand met aangescherpt observatiemoment

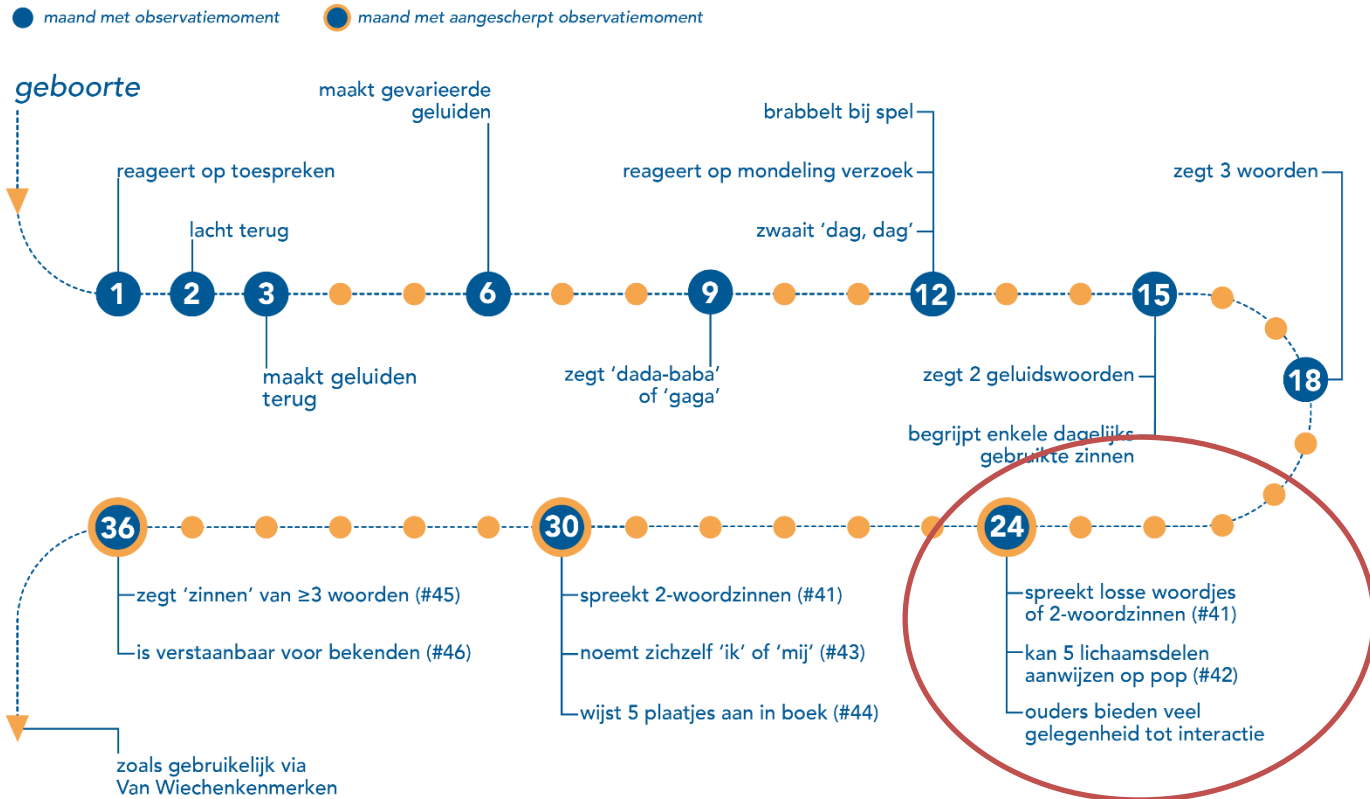
0 tot 24 maanden

- Van Wiechenontwikkelingsonderzoek
- Volgens gangbare afspraken en [werkwijzen](#)

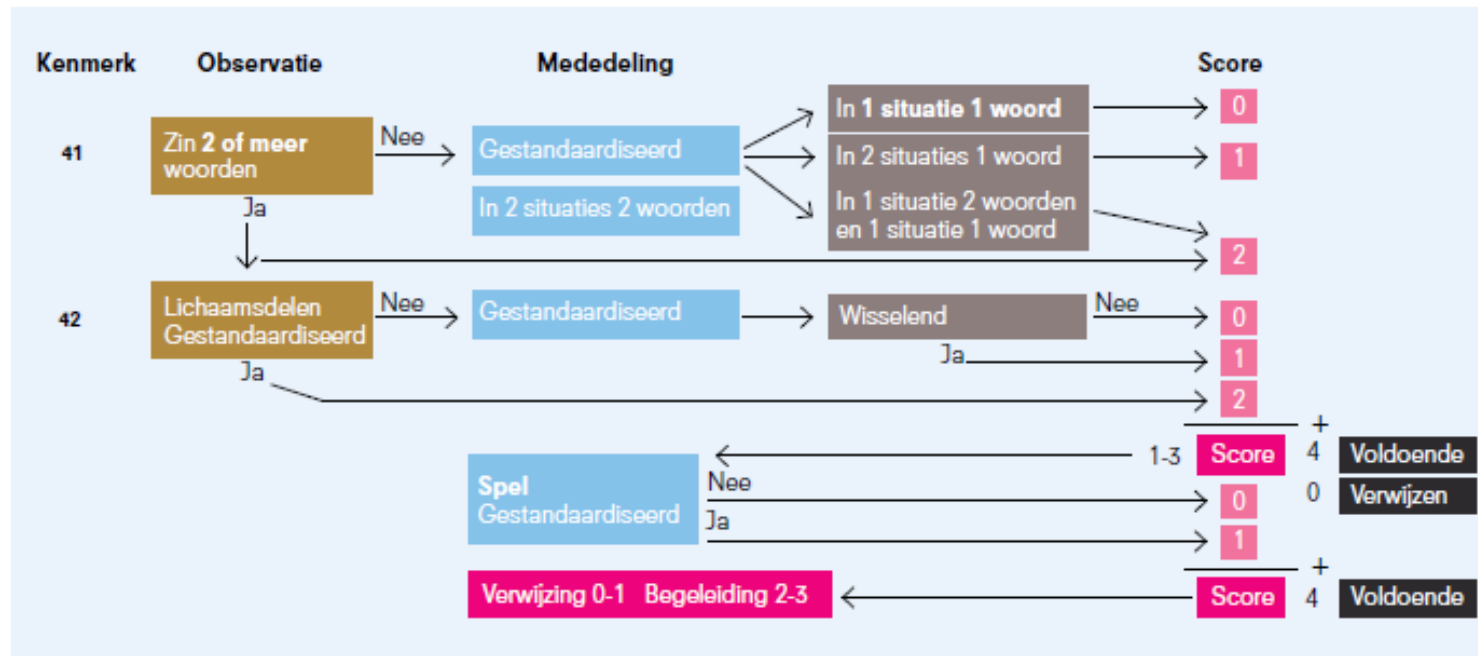
Signalering

Vroegsignalering taalachterstand

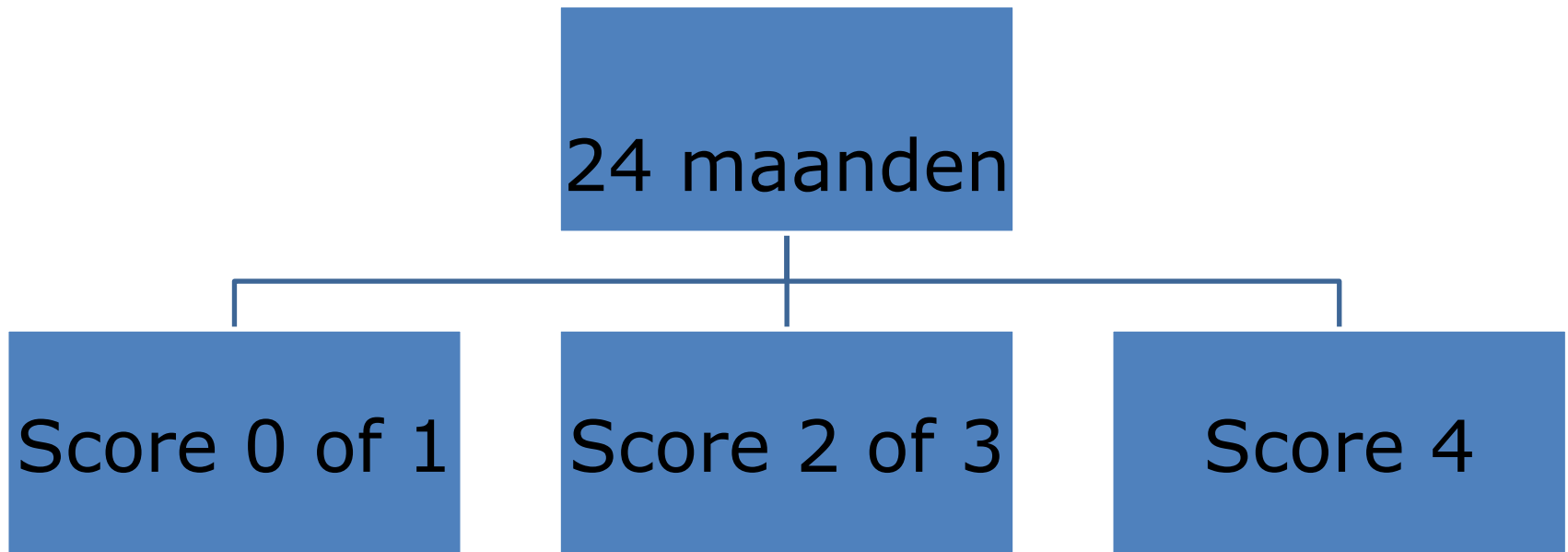

Afname bij 24 maanden

Aanvulling op Van Wiechen onderdeel communicatie/geïntegreerde werkwijze

4 scoremogelijkheden > 3 vervolgtrajecten

Acties na uitslagen 24 maanden

Onvoldoende

0-1 score direct verwijzing naar AC

De behaalde resultaten zijn zodanig dat direct multidisciplinair onderzoek nodig is om te bepalen of er sprake is van een taalstoornis.

Als ouders de verwijzing weigeren:

- > begeleiding én herbeoordelingsconsult inplannen na 6 maanden.
- > Als ouder ook dat weigeren, probeer telefonisch nogmaals contact op te nemen en voer het gesprek dan opnieuw.

Acties na uitslagen 24 maanden

Matig

2-3 score

- ✓ Huisbezoek(en) door jeugdverpleegkundige / logopedist gericht op taalstimulering
- ✓ Consult op indicatie bij 2,6 jaar herbeoordeling

Wanneer ouders weigeren:

- > Bespreek dat er een herbeoordelingsconsult over 6 maanden volgt.
- > Neem tussentijds nog eens telefonisch contact op.

Taalstimulering en het huisbezoek

Werken aan taalstimulering in 4 stappen...

- Stap 1: Direct na de uitslag; uitdelen en toelichten formulieren
- Stap 2: Huisbezoek; plan van aanpak
- Stap 3: Telefonisch consult; vinger aan de pols houden
- Stap 4: Consult op bureau; evaluatie en herbeoordeling taalontwikkeling (30 maanden)

Acties na uitslagen 24 maanden

Voldoende

4 score

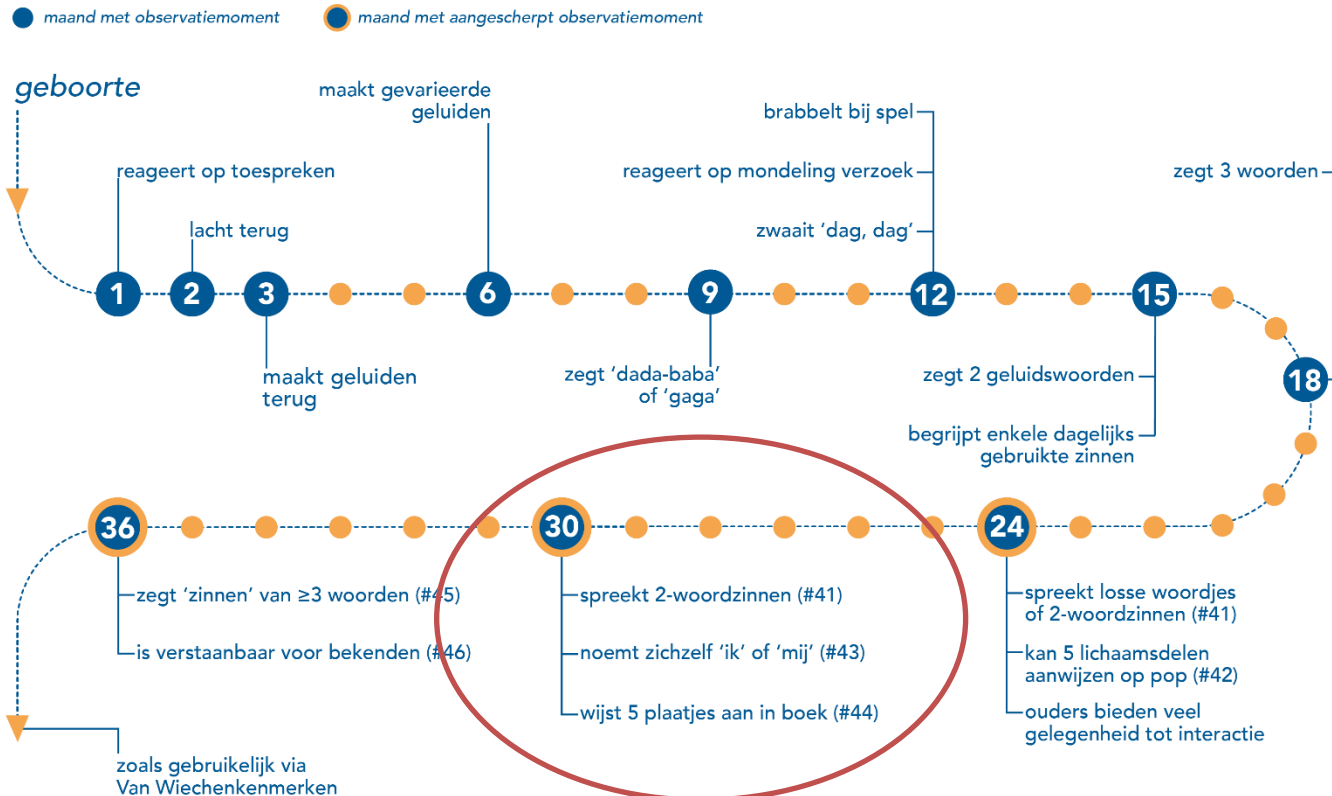
- ✓ Geen opvolging
- ✓ Reguliere consulten

Reguliere aandacht voor taalontwikkeling volgens van Wiechenonderzoek

Signalering

Vroegsignalering taalachterstand

Scoring

- Zelf uitlokken bij kind heeft voorkeur
 - Lukt dit niet? > afname zoals bij 24 maanden VTO
 - Scoring > bij zowel spelen als eten 2 woorduiting!
-
- Kenmerk 43: Noemt zichzelf 'ik' of 'mij' (mag ook M)
 - Kenmerk 44: Wijst 5 plaatjes aan in boek

Uitslag en vervolg 2,6 herscreening

Alle items/kenmerken moeten goed zijn
Één of meer niet goed >verwijzing naar AC!

Kind loopt dan al minstens 6 maanden achter

Waarom onderzoek op het AC

- Audiologisch centrum is een gespecialiseerd centrum voor onderzoek naar gehoor en taal.
- Er wordt gekeken **of** behandeling nodig is.
- Op het AC wordt multidisciplinair onderzoek gedaan om de oorzaak van een achterblijvende taalontwikkeling vast te stellen:
 - gehooronderzoek
 - logopedisch onderzoek,
 - psychologisch onderzoek
 - Ouder | Kind relatie
- De oorzaak is bepalend voor de behandeling.

Verwijzing in speciale gevallen

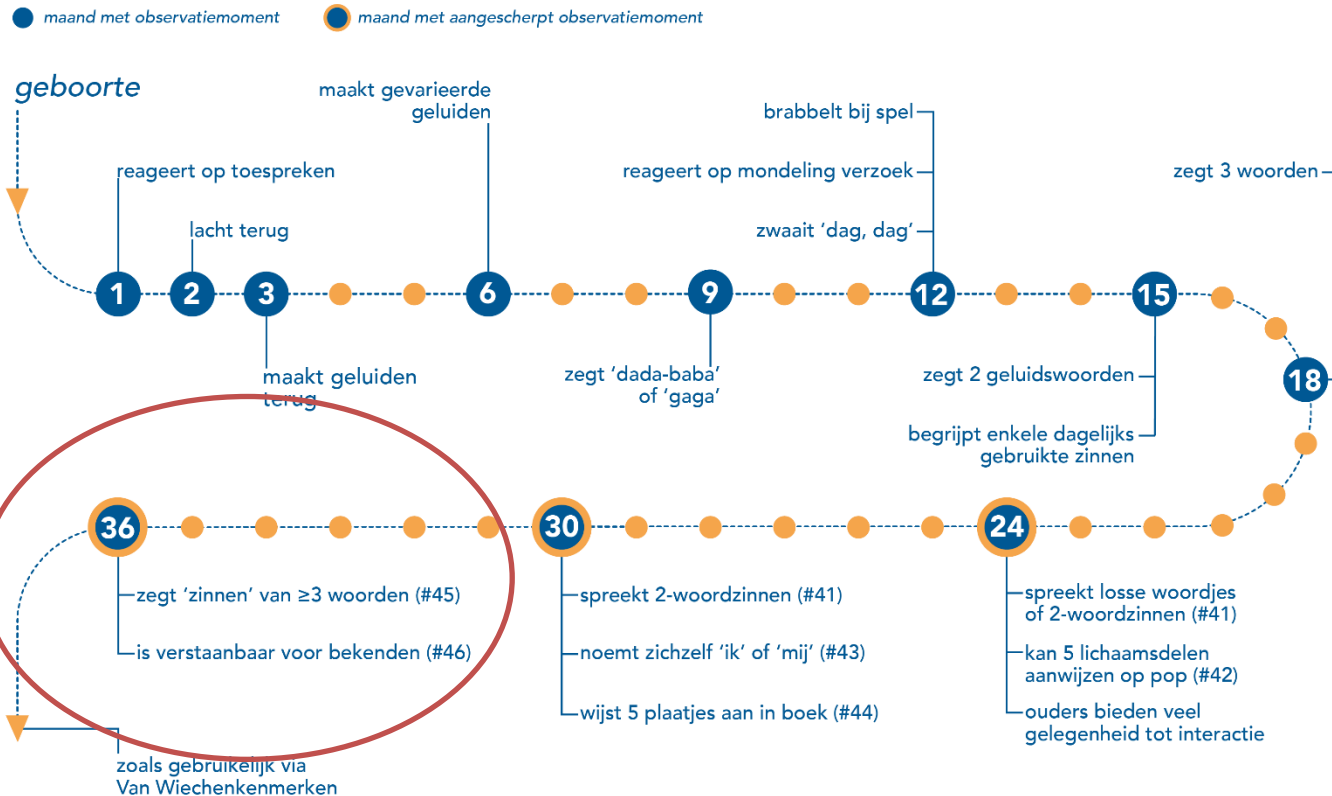
Wanneer een kind 0-1 score behaalt maar er is duidelijk sprake van andere voorliggende problematiek of een zeer sterk vermoeden daarvan (bijvoorbeeld algehele ontwikkelingsachterstand, autistisch spectrum stoornis) kan een ander type verwijzing meer voor de hand liggen.

- ✓ Deze problemen zijn geen aanleiding om het kind niet te verwijzen.
- ✓ Bij een 0-1 scorend kind dient altijd een verwijzing plaats te vinden.

Signalering

Vroegsignalering taalachterstand

Signalering op leeftijd 3 jaar

- Kenmerk 45: Zegt “zinnen” van 3 of meer woorden (M).
- Kenmerk 46: Is verstaanbaar voor bekenden (M).

Beoordeling:

- Bij negatieve score op kenmerk 45 ongeacht score op kenmerk 46 > AC.
- Bij negatieve score op kenmerk 46 en **geen** negatieve bevindingen mbt verstaanbaarheid:
 - > Gehoorproblematiek uitsluiten en verwijzen naar logopedie.
 - > Herbeoordeling door JGZ 4-6 maanden na verwijzing.
- Bij negatieve score op kenmerk 46 en **wel** negatieve bevindingen mbt verstaanbaarheid (bijv. zorgen van ouders) > verwijzing naar AC.
- Positief op beide kenmerken > reguliere zorg.

Signalering > leeftijd 3 jaar

- Conform Van Wiechen:
 - Negatieve score > kenmerk herhalen
 - Onderzoeken wat de oorzaak kan zijn TOS of TOA
- Bij voornamelijk taalproblemen en geen andere problematiek > AC.

Verwijzing

- ✓ Verwijzing bij taalproblemen jonge kinderen >AC.
- ✓ Zeker bij 24 maanden 0-1 scorende kinderen.
- ✓ Als andere beperkingen op de voorgrond staan:
 - Integrale Vroeghulp (zorgen over ontwikkeling/gedrag);
 - Kinderarts (alg ontwikkeling of somatische problemen);
 - Jeugd GGZ (bij vermoeden ASS);
 - Huisarts
 - Wijkteam (voor ondersteuning van ouders).
 - Onderstimulering

Altijd belangrijk om gehoordiagnostiek te doen op AC, moet altijd uitgesloten worden.

JGZ is case-manager. Zie erop toe dat kinderen aankomen op de juiste plek en bij geen vooruitgang > ander type verwijzing! Wellicht toch TOS.

WAT VINDT U?

Systematische signalering van taalproblemen door de JGZ heeft een toegevoegde waarde:

- De taalproblemen worden vooral elders gesignaleerd.
- Goed opletten levert net zoveel op als systematisch signaleren.
- Signalering levert veel op, als we het doen zoals is afgesproken.

JGZ Richtlijn taalontwikkeling
Thema 4 Voorlichting, advisering & begeleiding
Formulieren en werkwijze

Volledige scholing op huisbezoeken

- Voor kinderen die 2/3 scoren op 24 maanden.
- Herbeoordeling na 6 maanden.
- 15% van de kinderen haalt een score 2/3
- 25% van de 2/3 scorende kinderen heeft onvoldoende bij 2,6 jaar.

JGZ Richtlijn taalontwikkeling *Kengetallen*

Kengetallen

- 25% van alle kinderen heeft een taalachterstand.
- 5% van alle 2 jarigen heeft een TOS.
- 15% van de kinderen behaalt een score 2-3.
- 25% van deze kinderen heeft een onvoldoende bij herbeoordeling.
- 24 maanden is een uitstekende leeftijd om met redelijke zekerheid kinderen op te sporen met vermoeden van TOS.

JGZ Richtlijn taalontwikkeling
Alles nog een rustig in detail nalezen en bestuderen?

Voordat u gaat werken met de richtlijn

- E-learning JGZ Richtlijn Taalontwikkeling 0-18

<https://www.nsdsk.nl/cursus/e-learning-richtlijn-taalontwikkeling>

- Uitvoering huisbezoeken taalstimulering

<https://www.nsdsk.nl/cursus/uitvoering-huisbezoeken-taalstimulering-jgz-richtlijn-taalontwikkeling>